

Клінічна варіабельність стрес-асоційованої симптоматики у комбатантів із захворюваннями периферичної нервової системи в постгострому реабілітаційному періоді: обґрунтування індивідуалізованих програм реабілітації

Артур Марков

ДУ «Інститут медицини праці імені Ю.І.Кундієва
НАМН України»;

Олег Лашко

ДУ «Інститут медицини праці імені Ю.І.Кундієва
НАМН України»;

Війна є одним із найпотужніших і найнебезпечніших соціальних стресорів у сучасній історії України, що зумовила різке зростання стрес-асоційованих розладів як у загальній популяції, так і в окремих уразливих групах. Ці розлади характеризуються значним поліморфізмом симптомів і варіабельністю патодинаміки. Водночас, попри інтенсивні дослідження останніх десятиліть, ефективність коригуючих втручань залишається обмеженою.

Мета дослідження

Метою дослідження було визначення клінічних та психопатологічних особливостей стрес-асоційованих симптомів у комбатантів із захворюваннями периферичної нервової системи в постгострий реабілітаційний період та визначення цілей для індивідуалізованої реабілітації.

Матеріали та методи

Дослідження проводилося у Клініці професійних захворювань та комплексної реабілітації ДУ «Інститут медицини праці імені Ю. І. Кундієва НАМН України». Було обстежено 72 комбатанти з діагностованими захворюваннями периферичної нервової системи на початку та в кінці стандартної програми реабілітації. Психічний стан оцінювали за допомогою психіатричного інтерв'ю та стандартизованих шкал: PCL-5, PHQ-9, GAD-7, SSS-8.

Результати

У постгострий реабілітаційний період у більшості комбатантів відзначалася висока поширеність соматизованих (67%) та стрес-асоційованих (58%) психопатологічних симптомів. Натомість класичні прояви депресії (34%) та тривоги (25%) спостерігалися істотно рідше ($p < 0,05$). Після проведення комплексного лікування за стандартним протоколом було зафіксовано покращення загального соматичного стану та психометричних показників: зниження соматизації на 43%, депресії — на 22%, тривоги — на 9%. Водночас патологічні стресові реакції залишалися вираженими у 52% обстежених, що суттєво обмежує ефективність стандартних підходів до реабілітації.

Отримані результати підкреслюють необхідність відходу від уніфікованих стратегій лікування та впровадження персоналізованих програм реабілітації для комбатантів із патологією периферичної нервової системи. Такі програми мають поєднувати неврологічну й соматичну реабілітацію з цільовими психологічними інтервенціями, адаптованими до індивідуального психотравматичного досвіду, типу стрес-реакції та особистісних характеристик.

Висновок

Це дослідження надає клінічне обґрунтування необхідності розробки індивідуалізованих протоколів, здатних підвищити ефективність лікування, підтримати відновлення та покращити довгострокову якість життя комбатантів, які зазнали впливу воєнних стресорів.